

အာသီယံဒေသအားကို လိုမှုဖုံးအလောင်း စောက်ကာမှုဖုံး ယံထိုမားရေးဆဲင်းရာ လိတ်ရွှေ့

Declaration on the Elimination of Violence Against Women in the ASEAN Region
(Pa-O)

Produced by the Women's League of Burma

အာသီယံဒေးသအကို လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မုဖုံးယံထို၊မားရေ၊ဆဲင်းရာ လိတ်ရွေ့

ဘရူနင်းခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊အမတ်တန် (နမ်းထဲမ်)၊ ကမ္ဘာဒီးယားခမ်း ခမ်းပေါင်၊စျမ်း ပူးပေါင်၊ချမ်မာ၊ရေ၊ ခမ်းလင်ရေ၊အမတ်တန် တွမ်း အမတ်တန်အရန်းထို၊ အင်ဒိုနီးသျှားခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊အမတ်တန်၊ လောဝ်၊ ခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊ အမတ်တန်တွမ်း ဒုတိယ အမတ်တန်ချုပ်၊ မလေးသျှားခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊အမတ်တန်၊ မန်းခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊ အမတ်တန်၊ ဝိလစ်ပင်ခမ်း ခမ်းတန်ရေ၊ အမတ်တန်၊ သဉ်ကာပူခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊ အမတ်တန်၊ ထိုင်းခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊ အမတ်တန်တွမ်း ဗီယက်နမ်ခမ်း ခမ်းလင်ရေ၊အမတ်တန်။

ကမ္ဘားကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ ညီးလားခံးအကို ၁၉၉၃ ဗားနောင်း လာဒီသဉ်ဗာ ၂၀ နီ၊ ကထေပြန်၊ခါ၊ဒါး အွဉ်းထွေ့ချက် အမိုင် ၄၈/၁၀၄ အလောကံ၊ ကအွဉ်းတီးခါ၊ဒါး လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မုဖုံး ယံထို၊မားရေ၊ ဆဲင်းရာ၊ လိတ်ရွေ့ တွမ်း လို၊မူးဖုံးအလောင်း ခွယ်၊ချာ၊မုဖုံး ယံထို၊မားရေ၊စိုင်ရေ၊ဆဲင်းရာ၊ သ၊ဘော်၊တူးညီးချက် လိတ်ချုပ်ဖုံးအလောင်း ယံယူးလ၊ခွန်၊ချာတား။

လို၊မူးဖုံး တသိုန်တန်းတူးရေ၊ လှိုင်းကျိန်၊ရေတွမ်း ညိမ်းချုံ၊ရေဖုံးယို ယံလ၊ရေ၊အတွက် ထွာအရဲအကမ်း တဗား ကရို၊ဒါး ချိုင်းဗျိုတွမ်း လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မုဖုံး အင်းနန်းဒီအကျောင်၊ယို ၁၉၉၅ ဗားနောင်း လာသဲက်တဉ်ဘာ တွင်၊ ကမာ၊ဒါး လစ်၊လဲင်းဗွေ ကမ္ဘား လို၊မူးညီးလားခံးအကို ကအွဉ်းထွေ့ ခါ၊ဒါး ထာ၊မားစဲဉ်းဆဲင်းရာ၊ မူးဝါးဒ (Platform for Action) တွမ်း ဗေစဲဉ်း ညီးလားခံးထာ၊မားစဲဉ်း ဆွံ့၊ဖျတ်ချက်ဖုံးအကို အွဉ်းအတီးဖေားနယ်ခါ၊ထွူတင်၊ ကမ္ဘား ကုလသမဂ္ဂ ထွေထွေညီးလားခံး ၂၃ လဲင်းဗွေ ကဏ္ဍအထူ၊ အုံကွမ်ပွယ်၊တန်အကို လို၊မူးဖုံး သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀၊ လိင်္ဂီ(မူး၊ ဒို၊)ဆဲင်းရာ၊ တသိုန် တန်းတူးရေ၊ ၂၁ ချာ၊ဖူးအတွက် ညိမ်းချုံ၊ရေတွမ်း လှိုင်းကျိန်၊တို၊တက်မု ကတူးစဲဉ်းယို ဒင်းနယ် ချိန်၊ချာ ယင်း တလဲင်း။

၁၉၆၇ ဗားနောင်း အာသီယံလိတ်ရွေ့ (ဗန်ကောက် လိတ်ရွေ့)၊ ၁၉၆၇ ဗားနောင်း အာသီယံ သ၊ဘော်၊ တူးညီးမု လိတ်ရွေ့၊ ၁၉၈၇ ဗားနောင်း မနီလာလိတ်ရွေ့၊ ၁၉၈၈ ဗားနောင်း အာသီယံဒေးသအကို လို၊မူးဖုံး တို၊တက်ရေ၊ဆဲင်းရာ၊ လိတ်ရွေ့တွမ်း ၁၉၈၈ ဗားနောင်း ဟနွဲင်း ထာ၊မားစဲဉ်းဖုံး အင်းရွယ်ချက်၊ ရေးမိုးချက်ဖုံးယို အားယံတအာထဲင်းအတား။

လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မုနပ်၊ ဝွေ၊သီး လို၊အခွင်၊အရေတွမ်း ယားကိုင် အခေခံး လွစ်တခြင်ရေ၊ ဖုံး၊ အစိုးအခိုး ပင်းဆဲင်းခွင်၊တွမ်း အခွင်၊အရေနပ်၊ဖုံးအတား ရှိုင်၊တသိုင်းဆောင်းရွက်မုဖုံးအလောင်း ထွာအီအရဲအကမ်းဖုံးထွူကားတပ်း လို၊မူးဖုံး ထာ၊ဒါးအစွန်၊ဖုံး လှိုင်းကျိန်၊တို၊တက်နွောင်၊အီးဒါး အလောင်း ရဲကမ်းမာ၊ယိုက်၊မုယို ထွာနွောင်၊အကျောင်၊ အွဉ်းထွေ့မိုင်သေ၊ခါ၊နပ်၊သွ။

အင်းယိုကို ကမဉ်ထေဒါး လိတ်ရွေ့နဂ်၊

ခွိုင်းဝှိုစွဉ်း ရပ်ရာဒေးသအကို ကအင်းဒါး လို၊မူးဖုံး၊ လို၊မူးပေးယွဲဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မု ယံထို၊မား ရေးဖုံးယို ဒေးသကို ဆင်းရာ၊ ချမ်မာ၊ပူ၊ပေါင်၊ဆောင်းရွက်မုတွမ်း ထူးတားဝှန်းဆောင်းရွက်မာ၊ညီ၊မုဖုံးယို အားယံတအာလွဉ်ထင်းအတား နွိုအစွါ၊ ခမ်းတိုင်း၊ မဉ်းမွေးတောင်း လို၊တဖြာ၊စီး မဉ်းမွေးတောင်း ဝှိုနနင်း စုပေါင်၊နေ အစွါ၊အပူးတင် အာသီယံအကို ခွိုင်းဝှိုစွဉ်း လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မု ယံထို၊မားရေး၊ ဝေါင်းကတိကဝတ်ဖုံး၊ ရေးမိုးချက်ဖုံးယို အပွေတဖား ယံကဖော်ထန်းနှောင်၊ အနမ်းအခြံနဂ်၊ အွဉ်ဝင်၊လို ဆောင်းရွက်မာ၊လွေ့၊သျှတကားတောင်း ဝှေ့၊သီးတို၊တက်မုအတားဖုံးနဂ်၊လဲ့ လိုးအွဉ်မာ၊လွေ့၊ နင်းဆလ ယို အတိုင်းနဂ်၊သျှ။

၁။ ဒေးသဆင်းရာ၊ မဉ်းမွေးတောင်း ခမ်းနီခမ်းအခါးကိုယို မာ၊လွေ့၊သုတေသန တပ်တင်နပ်နပ်ဖုံး၊ စုရွမ်အချက်အလျက်ဖုံး၊ မာ၊လွေ့၊ထွားထွေထောင်ချာမုဖုံးတွမ်း ဖြေ့၊လီဖေးချာ ထွားထွေထောင်မု အချက်အလျက်ဖုံး စတင် ထာ၊မာ၊စဲဉ်းဖုံးယို အားယံတလာလွဉ်ထင်းအတား လို၊မာ၊လွေ့၊ဖေးအား မုဖုံး၊ ကဖြေ့၊လီဒါး အချက်အလျက်ဖုံးနဂ်၊လဲ့ လိင်္ဂီ(မူး၊ ခို)အလ၊ ခွယ်၊ချာ သက်ရွယ်အလ၊ဖုံးတွမ်း လို၊မူးဖုံး၊ လို၊မူးပေးယွဲဖုံးအလောင်း စောက်၊ကာ၊မုဖုံးကရို၊နဂ်၊ ခွိုင်းဝှိုစွဉ်း လျှိုဆန်ချာမု ထာ၊မာ၊စဲဉ်းဖုံး၊ လို၊မူးဖုံးအလောင်း ကတိုးခြောင်၊ဒါး မူဝါဒဖုံးတွမ်း ကထွာအိဒါး အကျို၊ဖုံး စတင် ခွိုင်းဝှိုအိဒါး သတင်၊ အချက်အလျက်အလင်ဖုံးနဂ်၊လဲ့ တမ်းသော့၊ပါဗားနဂ်၊သျှ။

၂။ လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊မု ယံထို၊မားရေးအတွက်၊ စုရွမ်းထွူတွေ့၊ စွမ်းကွမ်းတပ်နပ်ဒါး အနယ်၊တဖူးဖုံး အားယံတလာထင်းထိုလွဉ်ချာတား၊ လို၊မူးဖုံးအလောင်း ခွိုင်းဝှိုစွဉ်းစောက်ကာ၊မု ဆင်းရာ၊ အထူး၊ကထွာဒါး နန်းခီခိုးလျားမု နယ်ပယ် လစ်၊ရပ် ထာ၊မာ၊ဖုံးယို အွဉ်မာ၊ဖော်ထန်းဖေး အနမ်းအခြံ၊ ကရို၊ဒါး နန်းခီခိုးလျားမု နယ်ပယ်လစ်၊ရပ် နဂ်၊ဖုံးနဂ်၊ သက်မွန်ကအင်းကိုင်ဒါးသား လိုးအပ်ချက်ဖုံးယို ကလ၊နှောင်၊ချာနဂ်၊ ထောက်ပမ်းဖေး ဝှန်းဆောင်းမု ထာ၊မာ၊ ဖုံး၊ ကကျူးလွဉ်၊ဒါး အပစ်သားဖုံး၊ ကတိုက်၊နက်သားဖုံးအလောင်း ဆောင်းရွက်လွေ့၊ သင်းလျားရာ၊ ထူးရေးမုဖုံး၊ ယံဆောင်းရွက်နှောင်၊နဂ်၊လဲ့ မာ၊ဖျင်ဆင်မုဖုံး၊ လို၊မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာမုဖုံး သဘော သဘာဝ တွမ်း ကထွာလွဉ်အိဒါးချား အကျောင်၊တရာ၊ဖုံးယို သေနားမုတွမ်း လို၊အစွါ၊အပူး သ၊သဘော်၊တွမ်း အအုံအအင်းဖုံးယို မွန်းဖျင်စွါ၊ ပြောင်၊လဲင်းဖေးမုဖုံး ထွာနင်းနဂ်၊သျှ။

၃။ မူဝါဒဖုံး၊ အစီးအစဲဉ်းဖုံး ကပါနွိုဒါး ထာ၊မာ၊စနစ်ဖုံး၊ မာ၊ပွဲ၊မာ၊နယ်ဖုံး၊ ထာ၊မာ၊တဖူးစဲဉ်းဖုံးအကို လို၊မူးဖုံးအလောင်း တွမ်းပွဲ၊စံးဖျို၊စွမ်းတင် စောက်ကာ၊မုဖုံးယို ယံလျှိုဆန်နှောင်အတား လိင်္ဂီ (ခို၊မူး) ခွယ်၊ချာမုအတား ကထွာဒါး အထူး ထာ၊မာ၊ဖုံး နဂ်၊လဲ့ လိုးနွန်းတမာဆောင်းရွက်လွေ့။

၄။ လို၊မူးဖုံးအလောင်း ကထွာဒါး စောက်ကာ၊မုဖုံးယို မာ၊ဖေး ကရဲကမ်းနှောင်၊ဒါး ဥပဒေးဖုံး၊ ပွေါးလိုးအင်လဲ့ ဥပဒေး အလ၊ အားဏားစက်ဖုံး ဖေးကတိုးခြောင်၊ဗား၊ မဉ်းမွေးတောင်း ခမ်းကို တရာ၊အရေး အပိုင်၊ဖုံးယို မွန်းဖျင်ယင်း၊ ဖေးဖေး အရဲအကမ်း၊ ကုယာလျှို၊လား၊ဖေး၊ အခေးအနေ ယံဖေးကစွါလွဉ်ခွိုနိ၊ချာတွမ်း ခံးဗားနစ်နားသား / သက်မွန်အောင်းကိုင်သားဖုံးအတားယို တွမ်း အသောင်အရင်၊ပိုင်၊လဲင်း အွဉ်းအုံရောင်းအောင်းဒေါင်းညီ၊ယင်းလို့ဝင်၊အတား ယံဖေးကဟောင် ထင်းထင်းယင်းနဂ်၊ အင်းလိုးမာ၊ဖေး ထွူတကားတောင်း စစ်ဆေးထွေထောင်ချာယင်း၊ ထို့၊စွဲ၊တရာ၊ ချာယင်း၊ ဖေးပစ် ဖေးတံးချာယင်းဖုံးတွမ်း ကကျူးလွဉ်၊ဒါး အပစ်သားဖုံးအလောင်း လိုးမာ၊ဖေးချာ ယင်း သင်းလျားရာ၊ မွန်းဖျင်အွဉ်း

ထောင်စွို့၊ မုဖုံးသွူတကားတောင်း၊ လမ်းပါး၊ ထာ၊ မာ၊ ခွင်း၊ အသောင်၊ အရင်၊ အထူ၊ မဉ်းမွေးတောင်း လို၊ ပိုအစွို့၊ အဖူးအကို မဉ်းမွေးတောင်း ဆွမ်းထိန်ချုပ်သေ၊ ခါ၊ ကားလအကိုတွင်းနပ်၊ လို၊ မူးဖုံး မဉ်းမွေးတောင်းလဲ့ လို၊ မူးယွဲဖုံးအနေလဲ့ ဒုက္ခဗွေးဒနားဖုံးယို ဆိုင်၊ ချာ တလင်း၊ ယံဖေးကခံးစာ၊ ရောင်ဗားမို့နိုးအတားနပ်၊ ရှဉ်းသေ၊ ခါ၊ ဖျင်သေ၊ ခါ၊ မ၊ ရီး၊ ရဲကမ်းမုဖုံး နပ်၊ လဲ့ ပါနို့သေ့၊ နပ်၊ သွူ။

၅။ လို၊ မူးဖုံးအလောင်း ခွယ်၊ ချာ၊ သွပ်ဆံးမုဖုံးကရို၊ နပ်၊ ပွဲးစံးနိုင်းမိုင်၊ ခန်းတယောင်း ယံဖေးကထို၊ မား ထို၊ အတွက် ကလိုအပ်ဒါး ထူးရေးဆောင်းရွက်ချက်ဖုံးယို လို၊ ဆောင်းရွက်ဖေး၊ လို၊ မူးဖုံးအတား မာ၊ ပင်းခွင်၊ အားဏားလဲ့ ဖေးအပ်ဗား တွမ်း ဝွေ၊ သီး စီ၊ ပွာ၊ ရေးဆင်းရာ၊ လွစ်တခြင်ခွင်၊ ဖုံးနပ်၊ လဲ့ ဒင်းထို၊ ဖေးသွူတကားတောင်း၊ လို၊ မူးဖုံးတွမ်း လို၊ မူးပေးယွဲဖုံး အလောင်း စောက်ကာ၊ မုဖုံးတွမ်း နမ်းတွမ်းနမ်း ရဲကမ်းပင်ခွင်လဲ့ ယံဖေးကလ၊ နွောင်၊ နပ်၊ အခေးခံး လို၊ အခွင်အရေးဖုံး တွမ်း အခေးခံး လွစ်တခြင်မုဖုံး ယံဖေးကခံးစာ၊ ဗား အဗွေတဗားနပ်၊ လို၊ ရဲကမ်းဖေးအားဗား။

၆။ ကအပ်ဒါး အခေးအနေနိုင်းယိုခါ တရာ၊ ရေး၊ ပညားရေး၊ လို၊ မုရေး ဆင်းရာ၊ ဆောင်းရွက်ချက်ဖုံး ယံကတို၊ တက် ထင်းထို၊ ထင်းယင်း၊ မဉ်းမွေးတမ်း လို၊ ငိုင်းကွိုန်၊ ချာယင်းအတား ကျို၊ စာမုဖုံးလဲ့ ထွာယင်း ထမ်ဗွေထင်းယင်းအား နပ်၊ သွူ။ တကားတောင်း တွမ်း ကအပ်ဒါးဆောင်းရွက်မာ၊ ဖေးဒါး လို၊ ထမ်၊ သာ၊ သားတား အစွို့၊ သားဖုံးယို ဆွန်၊ စွီးရူ ပူ၊ ပေါင်၊ မာ၊ ဒါး ထာ၊ မာ၊ ဖုံး၊ ကဖြေ၊ လီဖေးဒါး သတင်၊ အချက် အလျက်သားဖုံး နပ်၊ ထွူတကားတမ်း ကလွောက်နားဆောင်းရွက် ထိန်၊ ချုပ်ဖေးဒါး ဥပဒေးသား အစွို့၊ အဖူးဖုံးလဲ့ ပါပါ လို၊ မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊ မုဖုံး ယံဖေးကထွာဗားမို့နိုးအတား ရေးမိုးထွူ နိုင်းနပ်၊ တင် ရဲကမ်းမာ၊ ဖေးဒါး ထာ၊ မာ၊ ဖုံးအလောင်းနပ်၊ လဲ့ ထောက်မမ်းစွဲကူးညီးကိုဗား။

၇။ ထာ၊ ဒါးပညားဆင်းရာ၊ လူးလှိုင်းချာငါလိုဝင်၊ ပွယ်ဖုံး၊ အရွီးအခိုးဆင်းရာ၊ စုရွမ်ဖျင်ဆင်မုဖုံးအတွက် ခမ်းထိုဖုံးအခါ ခမ်းနီခမ်းအကို၊ ဒေးသအကိုအရန်းတွမ်း ခမ်းလောင်းခမ်းလင်ဖုံးအခါ၊ ပူ၊ ပေါင်၊ ဆောင်းရွက်မုဖုံး အားယံဖေးတလာလွှင် ထင်းယင်းအတား၊ ထာ၊ ဒါးပညား လူးလှိုင်းချာငါလိုဝင်၊ ခိုင်း နပ်၊ ခွိုင်းပွို့တွမ်း နို၊ ဆော်းတမာ ဖေးပညားထာ၊ သေထာ၊ ဒါး ထာ၊ မာ၊ ဖုံးယို အဟောင်သွတ်၊ အမေ့၊ အကျွိုးဖုံး၊ ကအောင်းမာ၊ ဆောင်းရွက်မုဖုံးခါဖုံး ထွူတကားတောင်း ဖြေးသျှင်၊ မာ၊ လွေ၊ ဖေ လို၊ မူးဖုံး အလောင်း စောက်ကာ၊ မုဖုံး၊ ရဲကမ်းဖေးဖုံး ဆင်းရာ၊ ဖေးပညားအနေ ခွိုင်းပွို့စွဉ်း ဒေါ၊ ဖြောင်း အိုကျမ်မု အစီအစဉ်းဖုံး ယံလှိုင်းကွိုန်၊ လွှင်ချာရေး အကျောင်၊ ခရားဖုံးလဲ့ ပါနို့သေ့၊ နပ်၊ သွူ။

၈။ လို၊ မူးဖုံးအလောင်း စောက်ကာ၊ မု ယံထို၊ မားရေးအတွက် ကအောင်းခွမ်မာ၊ ဆောင်းရွက်ဖေးဒါး လို၊ မူး အစွို့၊ အဖူးဖုံး၊ အစို၊ ရ တမွေးတမ်း အစွို့၊ အဖူးဖုံးတွမ်း ကအောင်းခွမ်၊ မာ၊ ဆောင်ရွက်ဖေးဒါး လို၊ ထမ်၊ သာ၊ သားအတား အစွို့၊ အဖူးဖုံးယို အောင်းဝွေ၊ သီး နို၊ ဆော်းတမာဆောင်းရွက်မုဖုံးအလောင်း ယံကထောက်ခံးဖေးအားရောင်သေ့၊ ကအွဉ်းနယ်လဲဉ်းချား အစွို့၊ အဖူးဆက်နပ်၊ လျှမ်၊ တကားတမ်း တွမ်း အစို၊ ရ မဉ်းတမွေးတမ်း ပုဂ္ဂလိက ဆင်းရာ၊ အစွို့၊ အဖူးဖုံး ပူးပေါင်၊ ဆောင်းရွက်ညို၊ မုကအပ်ဒါး သွပ်ဆံးရေးဖုံး တယမ်းမာ၊ မုဖုံး နပ်၊ ထွူတကားတမ်း ထာ၊ မာ၊ သွပ်ဆံးရေး ပွိုင်းပွို့၊ ချာငါလို ဝင်၊ လဲ့ မာ၊ လွေ၊ အားယံဖေးကတလာထင်းထင်းတွမ်း တယမ်းမာ၊ လွေ၊ တို၊ တက်မုဖုံး ယံကထွာလွှင်အတားဖုံး နပ်၊ လဲ့ လို၊ မာ၊ လွေ၊ အကျောင်၊ နိုင်းနပ်၊ ဖုံးလဲ့ ပါသေ့၊ နပ်၊ သွူ။

၂၀၀၄ ဗားနောင်း လာဂွန် ၃၀ နီ၊ အောင်း ဝေင်၊ ဂျာကာတာ တမ်းစုဖျင်လွေ၊ တွမ်း အင်္ဂလိတ်ဘားသား နပ်၊ သွူ။
(တောင်၊ သေ - မန်းကဟဲ့ဒါး ဝန်ကြီးချုပ်နပ်၊ ပဒိုင်းအင်းဟဲ့ဒါး ကွဲတွော့၊ သွို့အာချား အမတ်တန်)